duiding

Oekraïense landbouwontwikkeling wordt teruggekatapulteerd in de tijd

duiding

Oekraïne staat bekend als de graanschuur van Europa. Alhoewel akkerbouw de laatste jaren sterk ontwikkelde, verkeren andere agrarische sectoren in een erbarmelijke toestand. In de binnenlandse voedselproductie spelen "huis-tuin-en-keukenboeren" een essentiële rol. Door de oorlog dreigt de agronomische ontwikkeling van het laatste decennium teniet gedaan te worden en neemt het belang van de moestuintjes mogelijk weer toe.

10 maart 2022 – Laatst bijgewerkt om 10 maart 2022 20:27

Lees meer over:

- akkerbouw
- veeteelt
- Oorlog Oekraïne

Oekraïne staat bekend als de graanschuur van Europa en lange tijd produceerde het ook voedsel voor de Sovjet-Unie. Het grootste land van Europa telt naar schatting 40 miljoen hectare landbouwgrond. Ter vergelijking: Vlaanderen heeft iets meer dan 600.000 hectare tot zijn beschikking. De Oekraïense, humusrijke, zwarte grond (chernozem) staat bekend als uiterst vruchtbaar en Hilters Duitsland zou in de tweede wereldoorlog treinvrachten van deze grond naar Duitsland verscheept hebben.

De Sovjetlandbouw was georganiseerd rond communistische staatsbedrijven, kolchosen genaamd, die via een planeconomie aangestuurd werden. Na de val van de Sovjet-Unie viel deze structuur uiteen. Kolchosen werden ontbonden en de landbouwproductie liep als gevolg hiervan sterk terug. Door gebrek aan organisatie, geld en techniek zakte de graanproductie in die jaren met 50 procent, terwijl ook de veestapel sterk afliep. De landbouwgronden werden verdeeld onder de arbeiders op de kolchose die elk 3 tot 4 hectare land kregen.

Oekraïense landeigenaren krijgen hun pacht vaak in natura uitbetaald.

Zij krijgen bijvoorbeeld graan dat ze als aan hun dieren kunnen voeren.

Voormalige staatslandbouwbedrijven bijeen geraapt

Een aantal van de werkloze kolchozen werd in de loop van de jaren negentig door zakenlieden bijeengeraapt. Oekraïense of buitenlandse ondernemers en investeerders sloten pachtovereenkomsten met duizenden landbewoners en megabedrijven zagen na de eeuwwisseling het levenslicht. Zo sloot de Vlaamse landbouwer Tom Van Goey pachtcontracten met 1.500 grondeigenaren en bouwde een akkerbouwbedrijf van 3.000 hectare op. Nederlander Kees Huizinga reikt zelfs tot 15.000 hectare. Het zijn duizelingwekkende aantallen voor Vlaamse begrippen, maar in Oekraïne is het klein bier. Oekraïense en buitenlandse agroholdings hebben honderdduizenden hectares met uitlopers tot 600.000 hectare. Landeigenaren krijgen hun pacht soms in natura uitbetaald met landbouwproducten.

Een voorbeeld van zo'n mega-agrobedrijf is Myronivsky Hliboproduct dat naar schatting 400.000 hectare grond in beheer heeft en dit gebruikt voor de voerproductie van haar hoofdactiviteit: kippenhouderij. Met een productie van 617.000 ton kippenvlees gaat de grootte van het bedrijf alle verbeeldingskracht ten boven. In België lag de totale kippenvleesproductie in 2017 ter vergelijking op 463.394 ton.

Landbouwproductie is inmiddels wederom de hoeksteen van de Oekraïense economie, die verder op een erg laag niveau ligt. Landbouw zorgt voor 10 procent van het bruto nationaal product. In België neemt landbouw minder dan 1 procent van het bbp voor zijn rekening. De graanproductie bedroeg vorig jaar 85,7 miljoen ton. Drie vierde van de graanproductie wordt geëxporteerd waarmee het Oost-Europese land tot de grotere spelers in de wereld behoort. Het mondiale aandeel van de Oekraïense landbouw voor tarwe, maïs, gerst en koolzaad werd voor dit jaar geschat op respectievelijk 12, 16, 18 en 19 procent.

Door de uitbraak van de oorlog komt de positie van Oekraïne als grote graanexporteur onder druk te staan. Analyses over de nefaste gevolgen hiervan op de wereldwijde agro-voedingsmarkt zijn de afgelopen weken al veelvuldig verschenen in de Vlaamse pers.

Andere landbouwsectoren ontwikkelden niet

De ontwikkeling van de akkerbouw is volgens René Kremers, adviseur melkveehouderij en leverancier van melkveetoebehoren in Oekraïne, niet representatief voor de ontwikkeling in de landbouw in het land. De Nederlander schat dat het potentieel van de akkerbouw voor 80 procent benut is, maar dat de afhankelijkheid van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest volgens Europese normen enorm groot is. “Als het land ooit naar de Europese green deal normen wil ontwikkelen, is er nog veel werk aan de winkel.”

De oude staatslandbouwbedrijven (Kolchose) werden in de jaren negentig weer in ere hersteld. Door gebrek aan kapitaal is modernisering vaak uitgebleven.

Andere landbouwsectoren staan er beduidend minder rooskleurig voor. Kremers wijst op het feit dat de Oekraïense melkveestapel sinds de val van de Sovjet-Unie nog steeds afneemt. De voorbije jaren zijn er een aantal grote, professionele bedrijven opgestaan, zoals Kees Huizinga die 1.600 koeien melkt, maar het gros van de nationale productie komt van verouderde ex-kolchosen en vooral "huis-tuin-en-keukenboeren". Al sinds Sovjettijden bewerken Oekraïense plattelandsbewoners een stukje grond op het platteland en houden vaak ook een koe, een varken en een aantal kippen. Meer dan de helft van de melkproductie komt van deze kleine boeren, de zogenaamde 'backyard farmers', die gemiddeld anderhalve koe hebben.

Volgens Kremers is het gebrekkige investeringsklimaat debet aan het feit dat bijvoorbeeld de melkveehouderij niet zo tot ontwikkeling is gekomen als de akkerbouw. “Veeteelt is moeilijker en kapitaalintensiever. Akkerbouw is relatief eenvoudig en als het een jaar misgaat, heb je het volgende jaar nieuwe kansen. Bij veeteelt: als de jongvee-opfok slecht verloopt, heb je de jaren hierop volgend geen melkproductie.”

Weidegang bij een Oekraïens melkveebedrijf nabij Kiev

Kremers wijst ook op de grote ziektedruk in de veeteelt en de gebrekkige, inconsequente kwaliteit waardoor de varkens- en melkveehouderij niet tot wasdom komt. “Hierdoor kan Oekraïne bijvoorbeeld geen zuivel naar China exporteren. Het is aangewezen op eigen land voor de afzet en door de lage bestedingskracht van de mensen ligt de melkprijs op een laag niveau.” In december 2021 daalde de melkprijs in Oekraïne volgens hem met 10 procent, terwijl deze in Europa recordhoogtes bereikte. “Mocht Oekraïne de kwaliteit op orde kunnen krijgen en kunnen exporteren, dan is het melkveepotentieel enorm. Ze hebben vruchtbare, goedkope grond in overvloed, kunnen de mest goed gebruiken op het land en arbeid is er goedkoop."

Veel Oekraïense plattelandbewoners hebben een koe en verdienen wat bij met zuivelproductie

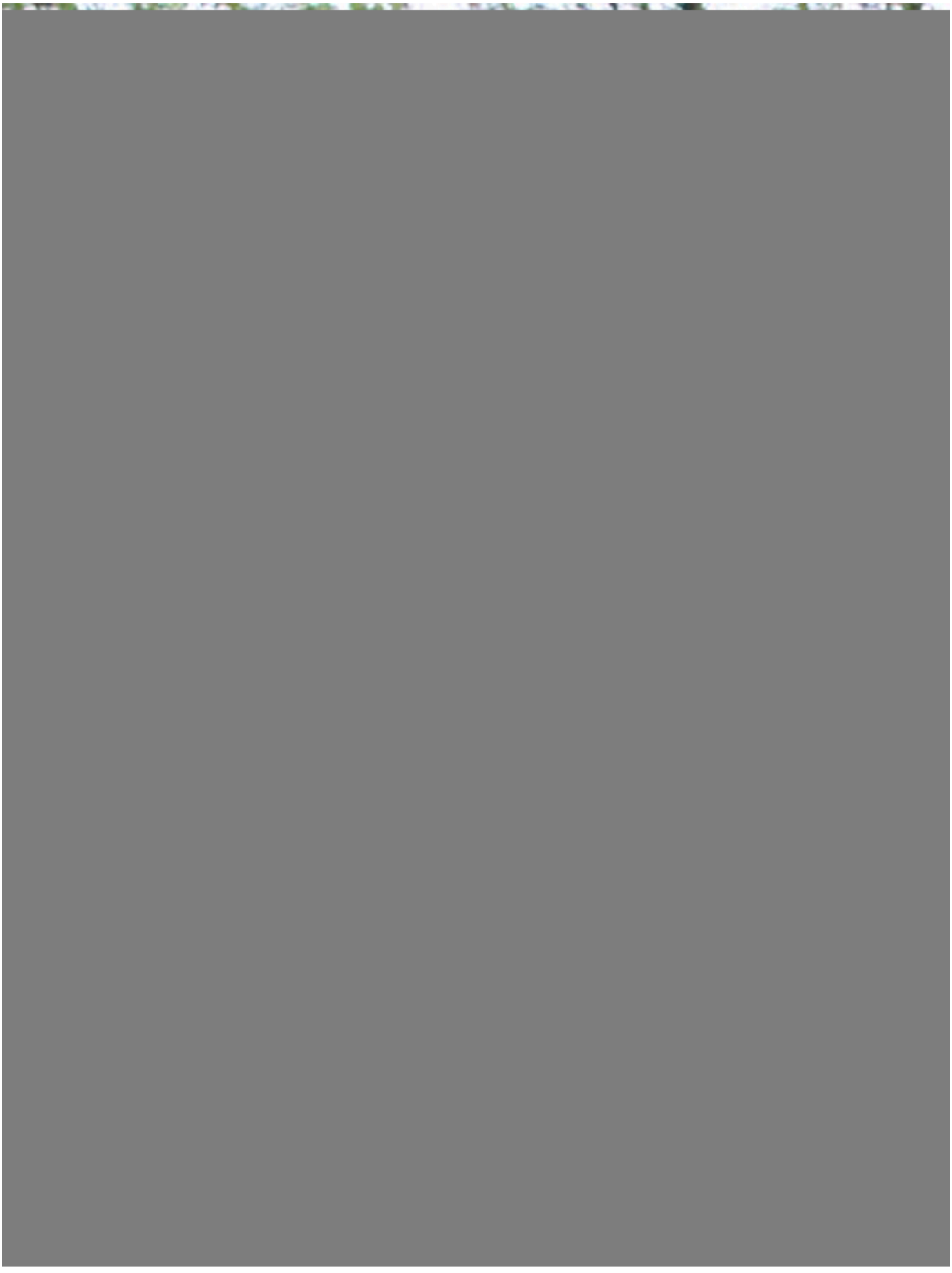

Backyard boeren produceren gros van voeding

De moestuinproductie hield de lokale bevolking op de been tijdens de crisis van de jaren negentig, toen de winkelschappen leeg waren en het sovjetinkomen wegviel. Ook in de jaren erop volgend bleef deze 'backyardproductie' een belangrijke rol spelen. “Het is een soort van levensverzekering”, vertelt Kremers. Met een gemiddeld inkomen van vaak niet meer dan 200 euro is de bestedingskracht van de lokale bevolking niet bepaald hoog. Melk van de koe en vlees van het varken worden op de markt verkocht en dienen voor veel mensen als een welkome aanvulling op hun pensioen of inkomen.

Alhoewel de laatste jaren het belang van de backyardproductie iets is teruggelopen - omdat bij meer welvaart mensen de supermarkt prefereren - verwacht Kremers dat het belang opnieuw zal toenemen. Dit is korte ketenlandbouw op zijn puurst, maar toch zitten er volgens de Nederlander tal van risico’s aan het systeem verbonden. “Bij professionele veeteelt kun je de ziektedruk beter beheersen. Je kunt een pluimveebedrijf op slot gooien als er vogelgriep heerst. Dat is niet het geval in de achtertuin van mensen. Ook de Afrikaanse varkenspest kan zich zo makkelijk verspreiden.”

Niet alleen voor melk en zuivelproducten zijn de huis-tuin-en-keukenboeren de belangrijkste producent. Dat geldt ook voor groente, fruit, aardappelen en vlees. “Een pensioen ligt op 80 euro waarmee de gas- en elektriciteitsrekening niet betaald kan worden. Veel mensen hebben geen geld over voor rundvlees in de supermarkt aan 15 euro per kilo”, besluit Kremers.

Grootste akkerbouwer van Oekraïne

De moestuin is de grote concurrent van aardappelen en groenteboeren in Oekraïne. Het gros van de Oekraïense groente- en fruitconsumptie komt uit eigen tuin. Begin mei trekken miljoenen Oekraïners de werkschoenen aan en vertrouwen het poot- en zaaigoed aan de grond toe. Onderstaande foto's verschenen in de loop van 2012 in het Nederlandse landbouwblad Boerderij en werden gemaakt in Irpin, een buitenstad van Kiev, dat nu onder zwaar vuur ligt van de Russen.

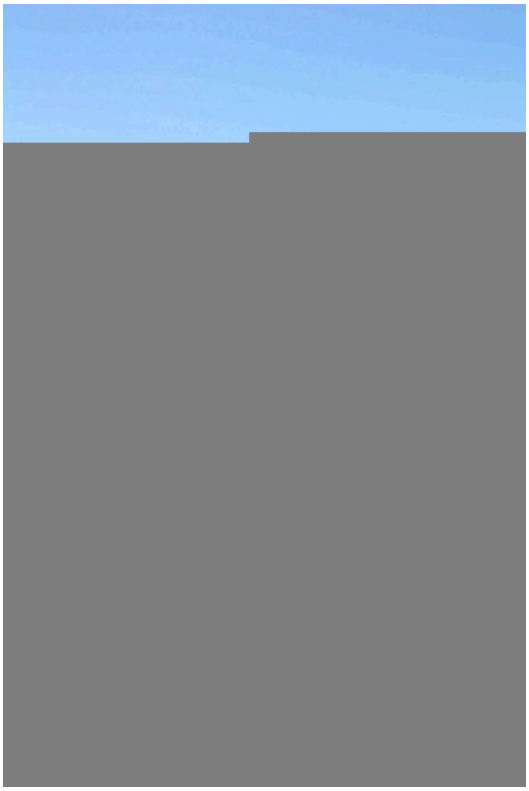

Bron: Eigen berichtgeving

Gerelateerde artikels

nieuws

EU wil steun aan Oekraïense landbouw begrenzen bij toekomstige toetreding

9 oktober 2026

nieuws

Cijfers van Statbel voor 2026: Minder aardappelen en suikerbieten geteeld

8 oktober 2026

nieuws

Weg naar aardappelvelden vol robuustere rassen is nog lang

21 september 2026

nieuws

Historische daling van aardappelareaal in Noordwest-Europa, België op kop

15 september 2026

nieuws

Graanoogst 2026: record vroege oogst met lagere opbrengsten, maar uitstekende kwaliteit

10 september 2026

nieuws

Russische landbouw kampt met dieselgebrek, stroeve uitvoer en dalende inkomsten

24 augustus 2026

nieuws

Regen eerder nadeel dan zegen voor de maïsteelt

19 augustus 2026

duiding

Oekraïense graaninfrastructuur onder vuur: Vlaming vreest herhaling van geschiedenis

18 augustus 2026

nieuws

Sommige maïspercelen mogelijk eind augustus al klaar voor de hakselaar

28 juli 2026
screenreader.play video 🎥 #Veldvloggers: Tarwe dorsen onder een loden zon
VILT TeeVee

🎥 #Veldvloggers: Tarwe dorsen onder een loden zon

14 juli 2026

Verder na tegenslag

IBR-insleep bracht voortbestaan van het West-Vlaamse rode ras in gevaar

10 juli 2026

nieuws

Ook in Nederland daalt aardappelareaal fors

30 juni 2026

nieuws

Storm sloeg ook toe op akkers: veel schade aan maïs en voederbieten

29 juni 2026

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles
Contacteer ons

Contact

- M • info@vilt.be

Menu

- Steun ons
- Partners

- Opinie
- Wegwijs in de sector

Volg ons op:

- screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
- screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
- screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
- screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
- screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |

- Privacy policy
- Copyright
- Cookie Policy

Cookie instellingen aanpassen Crafted by Brigada